

ปีที่ 40 ฉบับที่ 14369 วันศุกร์ที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 หน้า 11

28กันยา วันพระราชทาน 'ธงชาติไทย'

หรือการแสดงธงชาติและธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ.2529

โดยตอนหนึ่งกำหนดให้วันที่ 28 กันยายน เป็นวันพระราชทานธงชาติไทย ส่งผลให้ประวัติศาสตร์ต้องบันทึกไว้ว่า พุทธศักราช 2560 คือปีแรกของการกำหนด วันพระราชทานธงชาติไทย แต่ไม่ถึงเป็นวันหยุดราชการ

มติ ครม.ดังกล่าวทำให้ระลึกถึงความ เป็นมาของธงชาติไทย

ย้อนหลังกลับไปในอดีต พบว่า ธงไตรรงค์ หรือธงชาติไทยอย่างที่เรารู้จักกันในทุกวันนี้ ถือกำเนิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6

ในช่วงเวลานั้นยังใช้ ธงช้างเผือกเป็นธงชาติ

ข้อมูลจาก พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ระบุว่า ในครั้งนั้น รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชดำริว่า เมื่อมองธงชาติซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้นแต่ไกล จะมีลักษณะไม่ต่างจากธงราชการเท่าใดนัก

ประกอบกับรูปช้างกลางธงช้างเผือกก็ไม่งดงาม จึงโปรดเกล้าฯ ให้ออกประกาศเพิ่มเติม และแก้ไข พระราชบัญญัติธงรัตนโกสินทรศก 129 ตามมาตรา 4 ข้อ 15 โดยแก้ไขลักษณะธงชาติให้เป็นพื้นสีแดง ตรงกลางมีรูปช้างเผือก “ทรงเครื่องยืนแท่น” หน้าหันเข้าเส้าสำหรับเป็นธงราชการ ประกาศเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2459

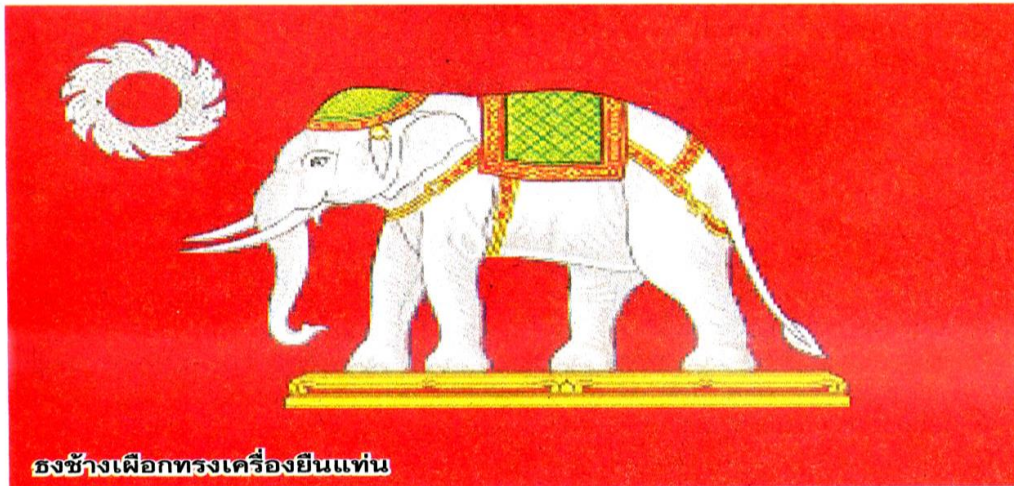
ต่อมาในช่วงท้ายปีเดียวกันนี้ ธงชาติแบบช้างเผือกทรงเครื่อง ก็ถูกยกเลิก เพราะทรงเห็นแก่ความลำบากของราษฎรที่ต้องสั่งซื้อธงช้างจากต่างประเทศ อีกทั้งที่ผ่านมาเคยมีการติดธงกลับหัว ทำให้

รูปช้างชี้ขาขึ้นฟ้าเป็นที่น่าละอาย จึงมีการทดลองเปลี่ยนมาใช้ธงชาติไทยแบบ ริ้วขาวแดงห้าริ้ว ซึ่งชาวบ้านสามารถทำเองได้ และช่วยแก้ปัญหาเรื่องการติดธงกลับหัว โดยมีการประดับที่ธงในรูปแบบดังกล่าวที่สนามเสือป่าระยะหนึ่ง

หลังจากนั้น มีการปรับเปลี่ยนแถบตรงกลางซึ่งมีสีแดงให้เป็นสีน้ำเงิน ปรากฏหลักฐานในพระราชหัตถเลขา วันเสาร์ที่ 18 สิงหาคม 2460 ว่าได้ทอดพระเนตรบทความภาษาอังกฤษของผู้ใช้นามแฝงว่า “อะแควร์ริส” ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ เดลิเมล์ ฉบับวันที่ 15 สิงหาคม 2460 มีเนื้อหาตอนหนึ่งซึ่งทรงแปลด้วยพระองค์เองว่า

“เพื่อนชาวต่างประเทศของผู้เขียน (อะแควร์ริส) ได้ปรารภถึงธงชาติแบบใหม่ว่า ยังมีลักษณะไม่สง่างามเพียงพอ ผู้เขียนก็มีความเห็นคล้ายตามเช่นนั้น และเสนอแนะด้วยว่า ริ้วตรงกลางควรจะเป็นสีน้ำเงินซึ่งเป็นสีส่วนพระองค์ของพระมหากษัตริย์ ซึ่งถ้าเปลี่ยนตามนี้แล้ว ธงชาติไทยก็จะประกอบด้วยสีแดง ขาว น้ำเงิน มีสีเหมือนกับธงสามสีของฝรั่งเศส ธงยูเนียนแจ็กของอังกฤษ และธงดาวของสหรัฐอเมริกา ประเทศพันธมิตรทั้งสามประเทศ คงเพิ่มความพอใจในประเทศไทยยิ่งขึ้น เพราะเสมือนยกย่องเขา ทั้งการที่มีสีของพระมหากษัตริย์ในธงชาติ ก็จะเป็นเครื่องเตือนให้ระลึกถึงพระองค์ในวาระที่ประเทศไทยได้เข้าสู่เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ด้วย...”

ในหลวงรัชกาลที่ 6 ทรงลงวาดภาพธงลงในบันทึก และทรงเห็นว่างดงามกว่าธงริ้วขาวแดงอย่างที่ใช้อยู่จริงๆ

ธงช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น

ธงขาวแดงห้าริ้ว

ธงไตรรงค์

เมื่อพระยาประสิทธิศุกการ (ต่อมาคือ พระยารามราชพ) นำแบบธงไปทูลขอความเห็นจากสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ก็ทรงเห็นชอบด้วย อีกทั้งรับสั่งว่าหากเปลี่ยนรูปแบบธง ก็จะได้เป็นอนุสรณ์ในการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ด้วย

รัชกาลที่ 6 จึงโปรดให้พระยาศรีภุริราช ร่างประกาศแก่แบบธงชาติสยาม และทรงนำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะเสนาบดี โดยที่ประชุมลงมติเห็นชอบธงสามสีตามแบบที่คิดขึ้นใหม่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติธงพุทธศักราช 2460 ลงวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2460 มีผลบังคับใช้ภายหลังวันออกประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว 30 วัน

28 กันยายน 2560 จึงครบรอบ 1 ศตวรรษของการประกาศใช้ธงชาติไทยแบบริ้วสามสีที่เรียกกันว่า “ธงไตรรงค์”

พลเรือตรี จุมพล อุมพิกันนท์ ได้คัดข้อความใน พ.ร.บ.ดังกล่าวตีพิมพ์ไว้ในวารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือ ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ โดยในส่วนของมาตรา 3 ธงชาติสยาม ระบุถึงรูปแบบ ขนาด และการใช้งาน รวมถึงการยกเลิกธงช้างแบบเดิมไว้ดังนี้

“รูปสี่เหลี่ยมมี ขนาดกว้าง 2 ส่วน ยาว 3 ส่วน มีแถบสีน้ำเงินแก่ กว้าง 1 ส่วน ซึ่งแบ่ง 3 ของขนาดกว้างแห่งธงอยู่กลาง มีแถบขาวกว้าง 1 ส่วน ซึ่งแบ่ง 6 ของขนาดกว้างแห่งธงช้างละแถบ แล้วมีแถบแดงกว้างเท่าแถบขาว ประกอบชั้นนอกอีกข้างละแถบ ธงสำหรับชาติสยามอย่างนี้ให้เรียกว่า ธงไตรรงค์ สำหรับใช้ชักในเรือพ่อค้าทั้งหลาย แลในที่ต่างๆ ของ

สาธารณชนบรรดาที่เป็นชาติสยามทั่วไป ส่วนธงพื้นสีแดง กลางมีรูปช้างปล่อยซึ่งเป็นธงชาติสำหรับสาธารณชนชาวสยามมาแต่ก่อนนั้น ให้เลิกเสีย”

สำหรับความหมายของแถบสีบนธงนั้น ในพระราชนิพนธ์ “เครื่องหมายแห่งไตรรงค์” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ.2464 หรือ 4 ปีหลังออกประกาศ ทรงให้ความหมายไว้เป็นร้อยกรอง ดังนี้

“ขอรำรำพรรณบรรยาย

ความคิดเครื่องหมาย

แห่งสีทั้งสามงามถนัด

ชาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์

หมายพระไตรรัตน์

และธรรมะคุ้มจิตไทย

แดงคือโลหิตเราไซ้

ซึ่งยอมสละได้

เพื่อรักษาชาติศาสนา

น้ำเงินคือสีโลภ

อันจอมประชา

ธ โปรดเป็นของส่วนองค์

จัดริ้วเข้าเป็นไตรรงค์

จึงเป็นสีธง

ที่รักแห่งเราชาวไทย

ทหารอวดรำนำไป

ยงยุทธวิชัย

วิชุดก็ชูเกียรติสยามฯ”

กล่าวโดยสรุปคือ สีขาวหมายถึง ความบริสุทธิ์แห่งพระศาสนา สีแดงหมายถึง เลือด ที่สละได้เพื่อชาติและศาสนา สีน้ำเงินคือ สีส่วนพระองค์ของพระมหากษัตริย์

นี่คือส่วนหนึ่งของความเป็นมาของการประกาศใช้ธงริ้วสามสีเป็นธงชาติไทยจวบจนทุกวันนี้